

о. д-р Мирон Бендик, ректор

Такою фразою описав новий патріарх УГКЦ Святослав сучасні УГКЦ, УАПЦ, УПЦ КП і УПЦ МП. Ця фраза чітко вказує на спільне історичне джерело українських конфесій. Вислів «Церкви свято-Володимирового Хрещення» вживається не вперше. Важливість його в тому, що він окреслює приналежність кожної з вищезгаданих Українських Церков до одного свято-Володимирового Хрещення. Спільне Хрещення об'єднує ці Церкви. Водночас жодна з Церков досі не пішла шляхом глибшого осмислення суті і наслідків своєї приналежності до свято-Володимирового Хрещення. Зробити це – означає розширити і поглибити сферу нашого єднання, поглянути на 988 рік з точки зору саме київської традиції.

Святе Хрещення «в ім'я Отця Сина і Святого Духа» є насамперед знаком визнання віри в Пресвяту Трійцю. Приймаючи Хрещення, кожна людина сповідує християнську віру словами Нікео-Царгородського Символу. З цими словами на устах хрестилися кияни 988 року, з цими ж самими словами хрестимося, приймаємо Хрещення й ми, їхні нащадки. Це означає, що Хрещення князя Володимира не обмежилось 988 роком. Як вияв віри народу, воно триває в історії й відбувається досі. Ми, що нині називаємо себе греко-католиками чи православними, не змінювали віри святого Володимира, але перебуваємо в ній понині. З єдності віри випливає, що «ми» – це і греко-католики, і православні. Коли цю констатацію зіставимо з нині діючими конфесійними стереотипами, то відразу зауважимо різницю: «ми» нашої спільної віри раптом дробиться на «ми» і «вони». Для греко-католиків православні – це «вони», а не «ми», і навпаки. Звідки прийшли в нашу ментальність поділи на «ми» і «вони»? Погляньмо в історію і побачимо: для католицького Заходу «вони», «інші» – це були християни православного Сходу, представники нелатинської традиції. Так само «іншими» для східних були західні християни. З плином часу «інші» стали «чужими», а з 1054 року стали настільки чужими, що ні східні, ні західні християни не вбачали для «інших» місця в єдиному «ми» Церкви. Поділ між Церквами Сходу і Заходу не означав зміни їх віри чи виникнення двох вір замість одної. Жодна з поділених Церков не визнала віри іншої Церкви єрессю, як це було з вірою Арія чи Несторія в I тисячолітті християнства. Це означає, що, попри всі відмінності між Церквами, віра кожної з них – спасительна, тобто одна.

Ми, українські греко-католики і православні, на відміну від латинян і греків, не належимо до різних традицій, але перебуваємо в одній, свято-Володимировій або київській традиції. В нас однакова літургійна спадщина, яка є джерелом благочестя, духовності й, остаточно, канонічного права. В нас однакова тисячолітня християнська культура. Всі ці спільні риси є складовими української ідентичності, нашого «ми». Коли ж ми, всупереч об'єктивній традиції, цураємось одні одних, це означає, що ми ще неідентично сприймаємо себе. Якщо для українських греко-католиків українські православні – «не ми», це означає, що вони бачать православних крізь «римо-католицькі окуляри». Адже для римо-католиків православні ще й досі є спадкоємцями грецької «схизми» 1054 року. Якщо для українських православних українські греко-католики – «не ми», то це – плід

бачення кризь «грецькі або московські окуляри», в яких греко-католики – приховані римо-католики, тобто «не ми». Але не відповідає правді, що українські греко-католики чи православні походять з якоїсь іншої традиції, крім свято-Володимирової. Як і відповідає правді, що римо-католики, греки чи москвини не походять зі свято-Володимирової традиції. Тому належати до цієї традиції водночас означає не належати ні до римської, ні до грецької, ні до московської традицій. «Ми» (українські греко-католики і православні) – не «вони» (римські, грецькі, московські християни). Це зовсім не означає, що «ми» - проти «них». Просто нам потрібно чітко розібратися з поняттям «свято-Володимирового Хрещення», окреслити його сенс і межі застосування. Настав час поступово розплутувати клубок двозначностей, історичних міфів і конфесійних стереотипів, які заважають нам, християнам київської традиції, бути собою і поглиблювати історично окреслену помісність нашої Церкви. Див. також Блог Дрогобицької Духовної Семінарії на RISU.